

कुलवृत्तांत - आव्हान पेलतांना

मार्च 2019 च्या हितगुजच्या 117 व्या अंकात म्हणजे बरोबर 4 वर्षापूर्वी मी कुलवृत्तांत- एक आव्हान हा लेख लिहिला होता. (पहा: <https://marathepratishtan.org/hitgujpdfshow.php?id=113&&pageno=4>) सुमारे 92 चित्पावन आडनावे वगळता इतर चित्पावनच नव्हे तर इतर जार्तीमध्ये असलेली या विषयीची अनास्था पाहता गोडबोले कुलवृत्तांतातील 'वरुणराज चिंतामणी भिडे' यांच्या कुलवृत्तांताचे महत्व सांगणाऱ्या लेखाची लिंक देण्याचा मोह आवरत नाही. <https://marathepratishtan.org/otherkulavruttant.php> अशा या महत्वाच्या ग्रंथाच्या संगणकीकृत आवृत्तीच्या प्रकाशनाची धुरा आपले दिवंगत विश्वस्त कै. सी. गो. खांबेदे यांच्याकडून घेतांना मी पाहिलेल्या स्वप्नाच्या पूर्ततेचा आनंद साजरा करण्याचा क्षण आज ठीक 4 वर्षांनंतर दृष्टीपथात आला आहे. मधली कोविडची दोन वर्षे जवळजवळ फुकट गेली असं मानलं तरीही या प्रकल्पासाठी उर्वरित दोन वर्षे हा तसं पाहता बराच जास्त काळ! लगेचच म्हणजे एप्रिल 2019 मध्ये एका सॉफ्टवेअर डेव्हलपर कडून मिळालेल्या सकारात्मक प्रतिसादामुळे 2020 च्या जून पर्यन्त हा प्रकल्प पूर्ण करण्याची आशा दृगोच्चर झाली होती. मात्र प्रकल्पाला मे 2019 मध्ये सुरुवात झाल्यानंतर सप्टेंबर 2020 मध्ये सुमारे दीड वर्षांने कोविड, माझा परिपूर्णतेचा ध्यास आणि डेव्हलपरला आलेल्या समस्या याच्या एकत्रित परिणामामुळे या स्वप्नाचा दुःखद अंत झाला. मग पुनः सुरु झाला शोध नव्या डेव्हलपरचा! कोणाच्याही इच्छेविरुद्ध त्याच्याकडून झालेले काम समाधानकारक होऊ शकत नाही याचा पुनः प्रत्यय आला. अर्थात कोविडमुळे निर्माण झालेली परिस्थिति देखील त्याला कारण असू शकेल. पण अखेर दुसऱ्या डेव्हलपरकडूनदेखील जेव्हा इच्छित कार्य तडीस जात नसल्याची खात्री पटली तेव्हा पुनः 'ये रे माझ्या मागल्या' अशी स्थिति आली. मात्र मार्च 2022 मध्ये कुलवृत्तांत ही संकल्पना आणि तिचं महत्व संपूर्णपणे कळलेल्या एका व्यक्तीने हा प्रकल्प 6 ते 9 महिन्यांत आपल्या संकल्पनेप्रमाणे प्रत्यक्षात आणण्याची तयारी दाखवली. त्याचं फलित म्हणजे अक्षय तृतीयेच्या सुमुहूर्तावर ही प्रणाली सर्व कुलबंधवांसाठी खुली करण्याचे ध्येय ठरविले होते. मात्र 1992 च्या छापील कुलवृत्तांतातील सर्व माहिती अजूनही भरून झाली नसल्याने अजून सुमारे महिना दीड महिन्यात म्हणजे जून महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात ह्या प्रणालीचं डेव्हलपरकडून मराठे प्रतिष्ठानकडे हस्तांतरण होईल आणि आपण सर्वजण आपापली माहिती या प्रणालीत नोंदवू शकाल.

प्रणालीचं स्वरूप आणि कार्यपद्धती :

प्रणालीत प्रवेश: मराठे कुळात समाविष्ट सर्व आडनावांच्या व्यक्ती तसेच इतर कोणतीही व्यक्ती मराठे प्रतिष्ठानचे संकेतस्थळ marathepratishtan.org वरील

Kulvruttant>Family Tree या टॅबवर क्लिक करून या प्रणालीत प्रविष्ट होऊ शकेल. प्रणालीतील सर्व सुविधा मराठे कुळातील सर्व व्यक्तींना उपलब्ध. मात्र इतर व्यक्तींसाठी Access Rights वर काही बंधने आहेत. त्यांचा ऊहापोह नंतर केला आहे.

प्रणालीची वैशिष्ट्ये: आजवर 10/12 चित्पावन आडनावांचे कुलवृत्तांत विविध संकेतस्थळांवर उपलब्ध आहेत. मात्र त्यांचे स्वरूप मात्र घराणी, त्यांची संक्षिप्त माहिती, त्यांतील व्यक्तीचा शोध आणि इच्छित व्यक्तीच्या नावावर क्लिक करून त्या व्यक्तीची माहिती पाहणे एवढ्यापुरतेच मर्यादित आहे. वंशावळ (Family Tree) थत्ते कुलवृत्तांत वगळता एकाही कुलवृत्तांतात उपलब्ध नाही. याउलट आपल्या कुलवृत्तांतात वंशावळी तसेच पुढील वैशिष्ट्यपूर्ण सुविधा आहेत, ज्यापैकी बहुतेक सर्वच इतर कुलवृत्तांतात नाहीत.

- 1) प्रत्येक घराण्याची वंशावळ (पुरुष आणि स्त्रिया दोघेही दृश्य स्वरूपात) प्रवाही म्हणजे Dynamic स्वरूपात उपलब्ध. म्हणजे आज व्यक्तीची माहिती (प्रोफाइल) भरल्यास दुसऱ्या दिवशी वंशावळीत स्थान.
- 2) वंशावळ zoom in किंवा zoom out करता येणे शक्य.
- 3) वंशावळीतील प्रत्येक व्यक्तीच्या Icon वर तिचा संक्षिप्त परिचय. त्या Icon वर क्लिक केल्यास केवळ त्या व्यक्तीची वंशावळ दिसेल.
- 4) कुलवृत्तांत मराठी आणि English दोन्ही भाषांत दिसेल. भाषेची निवड प्रणालीचा वापर करणारी व्यक्ति करेल.
- 5) अनेक चित्पावन कुळांचे कुलवृत्तांत एकमेकांशी जोडता येणे शक्य. इतर कुळांच्या अनुमतीनंतर ते शक्य झाल्यास, भविष्यात विवाहसंबंध, रोजगाराच्या संधी याविषयीची माहिती, खरेदी विक्री तसेच आवश्यक सेवा यांचे आदानप्रदान (आर्थिक व्यवहार वगळता) आदि व्यवहार Online पद्धतीने करता यावेत यादृष्टीने प्रावधान.
- 6) या कारणाने, तसेच प्रतिष्ठानच्या शैक्षणिक/ वैद्यकीय मदत या योजनांना पूरक अशी माहिती मिळण्यासाठी प्रत्येक व्यक्तीच्या सुमारे 100 विविध पैलूविषयी माहितीचे गठन.
- 7) अशी माहिती एकावेळी भरणे, त्यासाठी लागणाऱ्या वेळामुळे कष्टप्रद होऊ शकेल हे लक्षात घेऊन माहितीचे 6 वर्ग ज्यामुळे सर्व माहिती हप्त्याहप्त्याने भरणे शक्य. हे 6 वर्ग असे. 1) मूलभूत माहिती, 2)निवासस्थाने, 3) कारकीर्द, 4) सन्मान, 5) आरोग्य आणि 6) कुटुंब. याविषयी अधिक माहिती नंतर दिली आहे.
- 8) माहिती गुप्त राखणे: पत्ता, जन्म/ विवाह दिनांक, भ्रमणध्वनि / ई-मेल, व्यंग, आजार, शस्त्रक्रिया ही माहिती नेहमीच गुप्त राहिल (इतर तसेच मराठे कुळातील व्यक्तींसाठी सुद्धा.) मात्र ती खुली करण्याची मुभा सर्वस्वी प्रोफाइल ज्याचे आहे त्या व्यक्तीच्या आधीन.

- 9) प्रत्येक व्यक्तीच्या प्रोफाइल मध्ये तिच्या सर्व कुटुंबियांची (मातापिता, जोडीदार, भाऊबहिणी, पुत्र आणि कन्या) नावे समाविष्ट. Screen वर Printable प्रोफाइलच्या खाली त्या व्यक्तीच्या पित्याची पुढील 4 ते 7 पिढ्यांची वंशावळ दिसू शकेल ज्यात आपल्या इच्छेनुसार भावंडांचा समावेश करणे किंवा त्यांना वगळणे शक्य.
- 10) प्रणालीच्या पहिल्या पानावर मराठे कुळातील व्यक्तींच्या माहितीचे संक्षिप्त वर्गीकरण/ विश्लेषण.
- 11) उपलब्ध माहितीचे निवासस्थाने, नावे, वयोमान, कुटुंबव्यवस्था शिक्षण, व्यवसाय या आणि अशा अनेक प्रकारे वर्गीकरण आणि विश्लेषण. कुल वृत्तांतातील माहितीचा कालावधी सुमारे 1650 ते आजतागायत असा आहे. काही विश्लेषणात्मक तक्ते कालानुरूप आहेत. सुरुवातीस काही निवडक पैलूविषयी असले तरी भविष्यात अधिक प्रकारे विश्लेषण शक्य!

प्रणालीचा वापर.

- 1) 1992 च्या कुलवृत्तांतातील पुरुष व स्त्रिया या सर्वांची नावे या प्रणालीत भरली गेली आहेत. मात्र अजून त्यांची उपलब्ध माहिती भरण्याचे काम सुरु आहे. मे महिन्याच्या अखेरीपर्यंत ते होणे अपेक्षित आहे.
- 2) Registration च्या वेळीच व्यक्ति मराठे कुळातील आहे किंवा नाही याची शहानिशा करून (व्यक्तीशी ADMIN ने video कॉल द्वारे संभाषण करून ओळख पटवून घेतल्यानंतर) त्याप्रमाणे व्यक्तीला विविध अधिकार देणे किंवा नाकारणे शक्य.
- 3) व्यक्ति मराठे कुळातील असल्यास आणि तिचे नाव छापिल कुलवृत्तांतात उपलब्ध असल्यास व्यक्ति आपला ID आपल्या प्रोफाइल बरोबर link करू शकेल. नसल्यास (म्हणजे व्यक्तिचा जन्म 1992 नंतरचा असल्यास किंवा काही कारणाने त्या व्यक्तीचे नाव कुलवृत्तांतात नोंदले गेले नसल्यास) ADMIN च्या सहाय्याने आपले वंशावळीतील स्थान निश्चित केल्यावर व्यक्ति आपले प्रोफाइल बनवू शकेल.
- 4) व्यक्ती केवळ तिचे स्वतःचे प्रोफाइल बनवू किंवा update करू शकेल (पत्नी/ पती, मुले यांचेसुद्धा नाही) मात्र अपवाद म्हणजे आई, वडील, आजोबा, आजी यांची प्रोफाइल्स जेणेकरून त्यांच्या मृत्यूविषयक आणि इतर अप्रकाशित माहिती उपलब्ध झाल्यास अशी माहिती.
- 5) व्यक्तिशोध - व्यक्तीचे नाव, पित्याचे नाव, आजोबांचे नाव, घराणे, पिढी, लिंग, राहण्याचे ठिकाण, पिनकोड आदि किंवा यापैकी कोणत्याही माहितीने शोध शक्य. मात्र शोधानंतर त्याच नावाच्या अनेक व्यक्ति दिसणे टाळण्यासाठी वरीलपैकी किमान तीन ते चार प्रकारची माहिती देणे योग्य!
- 6) व्यक्तीचे प्रोफाइल: व्यक्तिशोध केल्यानंतर दिसणाऱ्या यादीतील व्यक्तीच्या नावावर किंवा कार्डवर क्लिक करून त्या व्यक्तीचे प्रोफाइल दिसू शकेल जे प्रिंट करता येईल.

मात्र डाउनलोड करता येणार नाही. या onscreen printable प्रोफाइल मधील नात्यांतील इतर व्यक्तींच्या नावावर क्लिक करून त्या त्या व्यक्तीचे प्रोफाइल दिसू शकेल.

- 7) पुत्र किंवा कन्या आपले प्रोफाइल केवळ पित्याच्या प्रोफाइलमधील कुटुंब Tab, आणि नंतर जोडीदार वर क्लिक करून Add Son किंवा Add Daughter वर क्लिक करून तर पत्नी Add Spouse वर क्लिक करून बनवू शकतील.
- 8) व्यक्ति आपले प्रोफाइल आपल्या पसंतीच्या भाषेत (English किंवा मराठी) बनवू शकेल. अर्थात माहिती दोन वेळा भरण्याची आवश्यकता नाही. Google Translate च्या सहाय्याने English मध्ये माहिती भरल्यास मराठीत आणि मराठीत भरल्यास इंग्लिशमध्ये भाषांतरित माहिती copy paste करून भरू शकाल. अर्थात व्यक्तींच्या नावाबाबत अधिक जागरूकता दाखवावी लागेल नाहीतर अनंत साठी Infinite, तारा साठी Star आणि तत्सम चुकांचा सामना करावा लागेल.
- 9) प्रोफाइल मधील माहिती अशी असेल.

मूलभूत माहिती: यात व्यक्तीचे घराणे, पिढी, लिंग, स्वतः, वडील, आजोबा यांची नावे, भ्रमणध्वनी, ई-मेल आयडी, जीवित, वैवाहिक, दत्तक स्थिती, पत्नीचे माहेरचे तर कन्यांचे सासरचे संपूर्ण नाव आणि ठिकाण, जन्म/ विवाह/ मृत्यूचे दिनांक, राष्ट्रीयत्व, धर्म, जात, गोत्र, (स्त्रियांचे देखील) चांद्रास, सौरास, रक्तगट, डोळे/ त्वचा यांचे रंग, मातृभाषा, वजन, ऊंची, जन्मस्थळ, मृत्यूस्थळ, पर्यायी भ्रमणध्वनी, ई-मेल आयडी, FB, Instagram, Linkedin, Twitter च्या लिंक्स, छापील कुलवृत्तांतातील पृष्ठ क्र., संपूर्ण आणि संक्षिप्त नाव, व्यक्तीविषयक इतर विशेष माहिती (असल्यास) इत्यादींचा समावेश. यातील बहुतेक माहिती ड्रॉपडाऊनद्वारे घेतली जाईल. व्यक्तीची इतर प्रकारे नोंदवता न येऊ शकणारी विशेष माहिती

निवासस्थाने: वेळोवेळी व्यक्तीचा निवास असलेली स्थळे (विभाग/गाव, जिल्हा/शहर, राज्य, देश). त्यातील सर्वात शेवटी निवास असलेले निवासस्थान √ अशा खुणेने दर्शवणे शक्य !

कारकीर्द: यात शिक्षण (स्तर आणि श्रेणी), व्यवसाय (प्रकार, क्षेत्र, स्तर) आणि छंद / उपक्रम (क्षेत्र, उपक्रम) यांची (ड्रॉपडाऊनद्वारे माहिती). सर्वात recent माहितीवर √ अशी खूण.

सन्मान: यात व्यक्तीचे कर्तृत्व (मिळालेली पारितोषिके सन्मान, पुरस्कार आदी), आणि सामाजिक कार्य याविषयी वरीलप्रमाणे माहिती.

आरोग्य: यात व्यक्तीचे आजार, शस्त्रक्रिया, व्यंग याविषयी माहिती.

कुटुंब: यात मातापिता, जोडीदार, पुत्र, कन्या, भाऊ आणि बहिण या सर्वांची नावे असतील. त्या नावावर क्लिक करून त्या त्या व्यक्तीचे प्रोफाइल दिसेल.

वंशावळ : हा आपल्या कुलवृत्तांतातील सर्वात महत्वाचा घटक. घराण्याच्या यादीतील इच्छित घराण्यावर क्लिक करून त्या घराण्याची माहिती तसेच त्या घराण्याची वंशावळ दिसू शकेल. याविषयी अधिक माहिती वर दिली आहेच.

माहितीचे विश्लेषण आणि विवरण: अधिक माहिती वर दिली आहे.

मराठे कुळातील व्यक्तींसाठी उपलब्ध गोष्टी:

घराणेविषयक माहिती: सर्व 115 घराण्याविषयी सर्व माहिती. उदा. मुळपुरुष, मूळ निवासस्थान, स्थानांतरित झाल्यानंतरची ठिकाणे (1992 च्या कुलवृत्तांतात नोंदित), कुलदैवते आणि त्यांच्या स्थानांसंबंधी संपूर्ण उपलब्ध माहिती, तसेच शक्य झाल्यास तेथील पुरोहितांचे संपर्क क्रमांक, तसेच त्या ठिकाणी कसे पोहोचावे याबाबत उपलब्ध मार्गदर्शन आणि Google maps ची लिंक आदि सर्व माहिती, कुलाचार आणि त्यांच्याविषयीची संपूर्ण उपलब्ध माहिती, कुळातील गणमान्य व्यक्ति आणि त्यांची माहिती आदि सर्व माहिती उपलब्ध.

व्यक्तिविषयक माहिती: प्रत्येक घराण्यातील सर्व व्यक्तींची 1992 च्या कुलवृत्तांतात नोंदित माहिती, तसेच नंतर या प्रणालीचा वापर करून व्यक्तींनी स्वेछेने भरलेली माहिती त्या त्या व्यक्तीच्या प्रोफाइल द्वारे उपलब्ध.

विश्लेषणात्मक माहिती: उपलब्ध माहितीचे विवरण तसेच आलेख, तक्ते आणि यादी या स्वरूपातून केलेले विश्लेषण.

वंशावळी: कुळातील प्रत्येक घराण्यांची वंशावळ, तसेच व्यक्तीच्या वडिलांपासून पुढील 4 ते 7 पिढ्यांची (व्यक्तींच्या उपलब्धतेनुसार) वंशावळ पाहणे शक्य!

मराठे कुळातील व्यक्तींसाठी वरील सर्व सुविधा त्यांतील अपवादासह उपलब्ध आहेत. (केवळ गुप्त माहिती वगळून)

कुळाबाहेरील इतर व्यक्तींसाठी उपलब्ध गोष्टी:

- 1) सर्व घराण्यांची माहिती उदा. छापील कुलवृत्तांतातील घराण्याविषयीची ऐतिहासिक माहिती, कुलदेवता, कुळाचार, घराण्यांतील गणमान्य व्यक्तींची प्रोफाइल्स आणि प्रत्येक घराण्याची वंशावळ.
- 2) मात्र वंशावळीतील तसेच सर्व प्रोफाइल्स मधील सर्व व्यक्तींची नावे संक्षिप्त स्वरूपात (श्रीनिवास अनंत मराठे ऐवजी sxxxx axxxx Marathe किंवा sxxx axxxx मराठे). या प्रकल्पासाठी सर्व विश्वस्त आणि कार्यकरिणीच्या सर्व सभासदांनी मला सर्वाधिकार दिले होते. त्याप्रमाणे मी तरुण पिढीतील सौरभ धनंजय (पुणे), शशांक शाम (बेळगावी), प्रसाद वसंत (गोवा), प्रदीप अनंत (गोवा), राहुल विदवांस (कल्याण) आणि आधीच्या पिढीतील धनंजय वासुदेव (पुणे), माधव मधुकर (पुणे) यांची एक टीम तयार केली. त्यातील सर्वांचीच मदत मोलाची. विशेषतः सौरभने प्रथमपासून System Design साठी मोलाचे सहकार्य केले आणि अजूनही करीत आहे. याशिवाय सुमारे 15 व्यक्ती, ज्यात मुंबई आणि पुणे येथील

बहुसंख्य कार्यकारिणी सदस्य, तसेच दिलिप वसंत (मुंबई), संजय दिगंबर खांबेते (पुणे), समीर विलास (ठाणे), विश्वेश विठ्ठल (सांगली), गणेश अनंत (शिरूर), अरुण शिवराम(गोवा) आदींनी या प्रकल्पासाठी समन्वयक म्हणून कार्य करण्याची तयारी दर्शवली आहे.

मराठे प्रतिष्ठानचा हा बहुचर्चित आणि बहुप्रतिक्षित प्रकल्प अखेर पूर्णत्वास जात आहे याचे समाधान आहे. आपल्या प्रतिष्ठानचे विश्वस्त मंडळ, कार्यकारिणीचे सदस्य तसेच स्वेच्छेने या प्रकल्पात सहभागी झालेल्या सर्वच व्यक्तींचे मनःपूर्वक आभार.

श्रीनिवास अनंत मराठे.

अध्यक्ष, कुलवृत्तांत समिति.